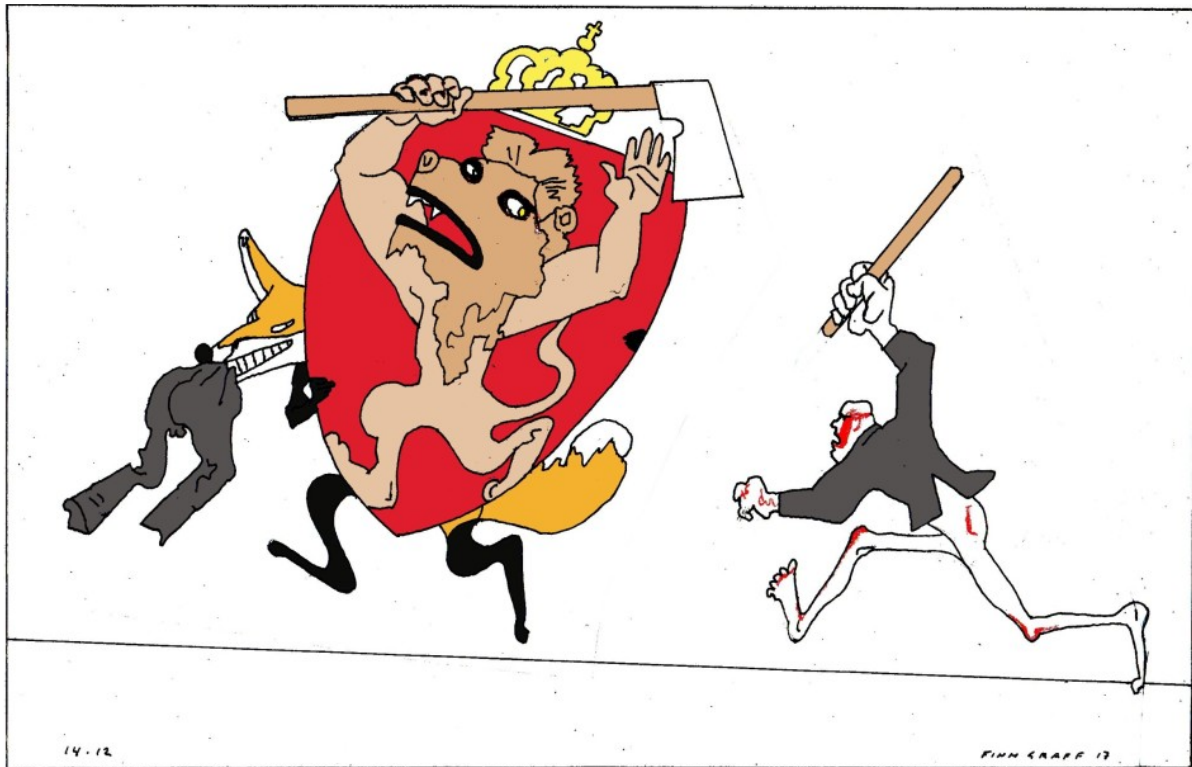

KONKURSGJENGANGERNE

OVER 600 I HEMMELIGHOLDT OVERSIKT:

Nå kan du søke i

KONKURSREGISTERET

Dagbladet avslører hvem som har forbud mot
forretningsvirksomhet i din kommune.

Av: Vegard Venli, Merete Landsend, Siri Gedde-Dahl, Eiliv Frich Flydal og
Ola Strømman

Konkursgjengangerne

Innledning	2
Sentrale problemstillinger	3
Oppstart og organisering	3
Metoder	3
Hvor stort er problemet?	3
Jakten på konkursinformasjon	5
Hemmeligholdet	5
Løsningen: Kjøp av data	6
Kvalitetssikring	7
Analyse	8
Utlandet	10
Å «åpne» et karanteneregister	11
Juridiske og etiske vurderinger	13
Hjemmelaget «avpubliseringsrobot»	14
Ut i felt og gode tips	15
«Skyggemaleren»	15
Slottet	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Flere metoder og saker	17
Proxy-konkurs	17
Prokura og stråmenn	18
Stortings-ansatt med konkursskarantene	19
Konsekvenser	20
Etterord	20
Oversikt over publiserte saker.	21

Innledning

I artikkelserien “Konkursgjengangene” har Dagbladet brukt stordata og journalistiske metoder til å identifisere konkursgjengangere, konkursryttere - de som spekulerer i å gå konkurs - og rundt 630 personer som er ilagt konkurskarantene for å verne samfunnet mot deres skadelige forretningsdrift.

Journalistikk om konkurser har ofte vært fragmentert og hatt utspring i enkeltsaker. Vi ønsket å sette søkelyset på enkeltpersoners misbruk av konkursinstituttet og hvordan samfunnet håndterer lovbrudd og kriminalitet knyttet til konkurser.

Gjennom spørringer mot datasett med over 20 000 eiere, styremedlemmer og prokura-innehavere i alle selskaper som har gått konkurs de siste fem årene, identifiserte vi konkursgjengangere, hvordan vanlige folk ble lurt for penger og staten gikk glipp av store inntekter. Vi dokumenterte også hvordan næringsdrivende omgår konkurskarantene de er ilagt ved hjelp av beholde prokura, en rett til å signere på vegne av et selskap. Prokura er foreløpig ikke blant rettighetene som inndras når man ilegges en karantene.

Dagbladets avsløringer satt dagsorden i Stortinget flere ganger i 2017 og 2018. Avsløringene førte til vedtak om mer offentlighet rundt konkurskarantener og i skrivende stund arbeider Justisdepartementet med å gjøre karanteneregisteret tilgjengelig for allmennheten. Samtidig vurderes også mer åpenhet rundt lovbrudd som er relevante for næringslivet og personer som er idømt næringsforbud.

Ved å bruke offentlighetsloven har Dagbladet avdekket hittil ukjent informasjon om samfunnets kostnader/tap ved konkurser: Staten går glipp av rundt 3 milliarder i året bare i utestående moms og selskapsskatt, viser Dagbladets utregninger. Bare rundt 0,6 av kravene mot selskaper som går konkurs betales tilbake i etterkant.

I tillegg har staten - ved domstoler, skatteetaten og selskapsregistrene - betydelige utgifter til å håndtere konkursene. Totalregningen er på over 4 milliarder kroner i året.

Gjennom kryssing av store datasett kom vi på sporet av en rekke forhold som fram til da var ukjente for offentligheten. Blant annet fant vi en type organisert virksomhet for utskifting av ansvarlige i selskapet i forkant av konkurser, som har vært lite kjent: I kulissene bak kjente kriminelle og deres selskaper har i flere år en hittil anonym mann operert, skriver vi i artikkelen «Konkursrytter til leie». Mannen, som nå er 72 år, har i flere år latt seg leie inn til å ta på seg formelle roller i selskaper som var på vei til konkurs og skifteretten. Slik ble bakmennene skånet fra å ha sitt navn tilknyttet konkursene. Avsløringen av slik organisert virksomhet vakte oppmerksomhet.

Gjennom undersøkelser av over 20 000 personnumre klarte Dagbladet også å identifisere 95 prosent av personene som våren 2018 var ilagt aktiv konkurskarantene i Norge. Vi besluttet å publisere navnene i en søkbar base.

For første gang i norgeshistorien ble det dermed mulig for folk flest, forretningsfolk og innkjøpere å selv søke fritt i en tilnærmet komplett oversikt over karantener. For første gang

kunne dermed «enhver» få muligheten til å beskytte seg mot alle dem som driver en forretningsvirksomhet som domstolene har bestemt at samfunnet bør vernes mot.

Serien har videre avdekket hvordan økonomisk kriminelle med forbud mot næringsvirksomhet, og personer under etterforskning for økonomisk kriminalitet, likevel har skaffet seg store offentlige finansierte byggeoppdrag.

Datastøttet journalistikk har vært en sentral del av prosjektet både ved innhenting og i arbeidet med å intervju dataene.

Sentrale problemstillinger

“Hvem er konkursgjengangerne i Norge, og hvordan håndterer samfunnet” dem? har vært den overordnede problemstillingen.

På grunn av utstrakt hemmelighold rundt konkursgjengangere og selskapene deres (se neste kapittel), ble det å komme seg rundt hindrene i forvaltning og i domstolene en utfordring.

Bare ved å komme rundt disse hindrene kunne vi fortelle hvem som var Norges verste konkursgjengangere, finne ofrene deres og fortelle historiene til leserne.

Da vi etter hvert så i materialet at flere konkursgjengangere drev forretninger videre, selv om de var ilagt konkursskarantene eller næringsforbud, ble det viktig for oss å dokumentere *hvordan* det var mulig når samfunnet forsøkte å hindre dem.

Oppstart og organisering

Prosjektet kom til etter at to journalister høsten 2017 fant en felles interesse i temaet konkurser og diskuterte det over noen kaffe i redaksjonen. Målet var i første omgang å lære mer om temaet for å finne spennende problemstillinger.

Vi kjørte et idé-drodlingsmøte før jul hvor vi lot alle tanker og teser flyte fritt opp til overflaten. Ideene fra et fullt whiteboard ble så innsnevret, og de sentrale problemstillingene i prosjektet ble lagt frem for redaksjonsledelsen. Ett av prosjektets tidlige mål var å undersøke mulighetene for få tilgang til hele konkursregisteret. Etter oppstart på nyåret har tre journalister, en skrivende redaksjonssjef, en utvikler og flere fotografer vært involvert.

Metoder

Hvor stort er problemet?

Noe av det første vi ønsket å finne ut i arbeidet med serien, var å finne ut om konkurser og konkursgjengangere var et stort problem i samfunnet. En måte å måle dette på, er ved å finne ut hvor mye konkurser koster staten og det offentlige hvert år.

Det viste seg å være vanskelig å få domstoler og andre offentlige organer til å lage estimater over ressursbruken for sine institusjoner.

Ved enhver konkurs oppnevnes en offentlig oppnevnt bostyrer, en advokat, som får i oppgave å ivareta alle som har penger til gode i konkursboet (kreditorene) på en best mulig måte, og å se etter mulige kritikkverdige eller straffbare forhold. I disse bo-rapportene som vi hadde hentet inn underveis i arbeidet stod det ofte om store ubetalte krav fra kemneren og skatteetaten. Kanskje noen visste hvor mye som totalt ble betalt inn, og hvor mye staten måtte avskrive som tap?

Ifølge oversikter vi fant hos Statistisk sentralbyrå gikk 29 000 selskaper konkurs i Norge fra 2013 til 2017.

5. januar tok vi kontakt med Skatteetaten om krav mot konkursbo, utbetalinger fra konkursbo og udekkede krav om skatter og avgifter fra konkursbo. En slik sammenstilling av data, som ikke ligger i rapporter eller pressemeldinger, har man krav på etter offentlighetslovens § 9, om sammenstilling av offentlige data. Svaret fra Skatteetaten var både overraskende og lovende: Dette hadde de aldri sett nærmere på, men det skulle de nok kunne finne ut av.

Et par uker senere svarte Skatteetaten at de alene hadde reist krav om 9 milliarder kroner i konkursboene disse fem årene. Samtidig hadde de lokale kemnerne 7,8 milliarder kroner utestående i moms krav, også disse tallene fikk vi fra Skatteetaten. Skatteetaten og kemneren opplyste at de med god margin er de største enkelt-kreditorene etter konkurser i Norge.

For å finne ut hvor mye som betalt inn, trakk vi fra det Skatteetaten opplyste var avskrevet - altså tapt. Et anslag vi gjorde basert på tallene viste at i løpet av fem år ble bare 0,6 prosent, eller rundt 300 millioner av kravene, faktisk betalt inn. Altså gikk godt over 16 milliarder tapt i ubetalt skatt og moms etter konkurser i løpet av fem år fra 2013 til 2017.

Vi kontaktet NAV og spurte om deres utgifter til lønnsgaranti i samme periode. Lønnsgaranti til lønninger for ansatte rammet av konkurser var på oppunder fire milliarder kroner på fem år.

På toppen av det hele kommer utgiftene til håndtering av konkursene i politiet, rettsapparatet og hos bostyrere. Blant annet bevilges det særlige midler til bostyrere når det er mistanke om særlig grov kriminalitet.

Det betyr at konkurser kostet det offentlige godt over fire milliarder i året i snitt fra 2013 til 2017.

Med denne kunnskapen i hus, kunne vi slå fast at konkursgjengangere og konkurser generelt var en dyr affære for fellesskapet. Og det gjorde at det var av klar samfunnsmessig interesse å sette søkelyset på både konkurser generelt og ikke minst personer som gjentatte ganger går konkurs eller åpenbart bevisst utnytter konkursinstituttet til personlig vinning og rømmer fra ansvaret.

Jakten på konkursinformasjon

Personer som deltar i en konkurs der det er mistanke om straffbare forhold kan ilegges karantene for en periode, ofte to år. Det innebærer forbud mot å gå inn i nye, sentrale verv i selskaper, eller i sin strengeste form et forbud mot å inneha slike roller i det hele tatt – og inndragelse av andre slike roller. Det er konkursens bostyrer som innstiller på karantene og/eller tap av rettigheten til å ha roller i næringslivet, mens tingretten tar stilling til anbefalingen gjennom en kjennelse.

Intensjonen med konkursskarantene er å verne samfunnet, inklusive offentlige og private innkjøpere av varer og tjenester, mot dårlig forretningsførsel.

Ordningen skal også virke allmennpreventivt: Det skal være lite fristende for forretningsfolk å drive så useriøst at de havner i konkursskaranteneregisteret.

Gjennom vårt arbeid med saken fant vi at opplysninger om *hvem* som er ilagt konkursskarantene i regelverk og teori skal være tilgjengelig for “enhver” (i henhold til forskriften om konkursregisteret), men i praksis er utilgjengelig for de aller fleste.

Gjennom å studere rolleregister over flere år, fant vi at dette hemmeligholdet gjør det lett for folk med karantener å drive videre med sin næringsvirksomhet, uten at noen kjenner historien deres eller fatter mistanke om dårlig, uforsvarlig eller ulovlig forretningsførsel.

Det statlige Brønnøysundregistrene er arkivet som holder orden på historikken i norsk næringsliv. Her ligger endringer i styrever, regnskaper, pant, ektepakter og en lang rekke andre data om selskaper og enkeltpersoner. Men bare en brøkdel av informasjonen er tilgjengelig gjennom nettsidene, og da som ett og ett dokument.

Hemmeligholdet

I arbeidet med å kartlegge tilgjengelig informasjon, gjorde journalistene en gjennomgang av norsk lov og Brønnøysundregistrenes praksis. Den viste hvor vanskelig det er å finne informasjon om både konkursgjengangere og deres selskaper:

Forbrukere, innkjøpere, kunder, investorer og journalister møter sladding, slettede dokumenter og hemmelighold når de vil undersøke om næringsdrivende har dårlig forretningsdrift på samvittigheten.

Også politiet møter stengte dører i jakten på informasjon, om de vil kartlegge konkursrytters modus og forretningsvirksomhet over tid:

- **HEMMELIGE KONKURSSKARANTENER:** Personer kan idømmes konkursskarantener for å verne samfunnet. I dag har over 630 personer slik karantene og de kan ikke starte nye aksjeselskap. Staten kan bare opplyse om noen har en aktiv konkursskarantene dersom man oversender vedkommendes fulle personnummer, som er vanskelig å få tak i. Pressen kan få innsyn ved enkelt-forespørsler, men folk flest har ikke innsynsrett.

- **HEMMELIG HISTORIKK:** Etaten er forpliktet til å hemmeligholde utløpte (historiske) karantener. Heller ikke politiet får innsyn i konkurskarantener som er eldre enn ti år.
- **HEMMELIG NÆRINGSFORBUD:** Personer som er idømt kortvarige eller livsvarige næringsforbud for å verne samfunnet er registrert hos Brønnøysundregistrene. Hovedårsaken til slike næringsforbud er grov økonomisk kriminalitet. I dag har 149 personer næringsforbud. 59 av dem har forbud på livstid. Hvem disse er, og hvem som tidligere har hatt næringsforbud, holdes strengt hemmelig for allmennheten (og pressen) av etaten. Vi fant en av dem på Oslo kommunes byggeplass.
- **SELSKAPER OG PERSONER SOM ER KONKURS:** Viktige opplysninger om bedrifter som har gått konkurs, og personene som var sentrale i konkursene, slettes fortløpende etter henholdsvis tre år og ett år hos Brønnøysundregistrene. Det gjør det vanskelig å gå tilbake i tid for dem som vil undersøke.
- **SLADDEDE INNBERETNINGER:** Alle bostyreres innberetninger om konkurser i norske selskap ligger i Brønnøysundregistrene. Her omtales også mulige straffbare forhold bostyrerne har funnet. Når allmennheten ber om innsyn i beretningene, er etaten pålagt å sladde mulige straffbare forhold. Paradoksalt nok er det de verste forholdene, de som er rapportert inn til politiet, som i størst grad er underlagt taushetsplikt.
- **HEMMELIGE INNBERETNINGER:** Allmennheten får ikke innsyn hos Brønnøysundregistrene i innberetninger i konkursbo som ble avsluttet for mer enn fem år siden. Politiet får ikke innsyn i bostyrers beretninger fra konkurser som ble avsluttet for mer enn ti år siden. (*Kilder: «Forskrift om konkursregisteret og om kunngjøring etter konkursloven» og Brønnøysundregistrene.*)

Vi hadde behov for all informasjonen. Hvilke metoder kunne vi bruke for å komme oss rundt hemmeligholdet og identifisere Norges verste konkursgjengere?

Vi lette etter databaser som kunne vise oss alle som har gått konkurs de siste årene. Etter flere søk og samtaler med fagfolk viste det seg at en slik base ikke finnes offentlige tilgjengelig. Svaret lå altså i Brønnøysundregistrene, som ikke kunne gi oss større datasett.

Hvor skulle vi lete? Fantet det omveier?

Løsningen: Kjøp av data

Brønnøysundregistrene har i sitt mandat strenge føringer hvor hva slags typer rådata som kan deles med pressen. Registeret har en egen forskrift¹ som regulerer denne praksisen.

Samtidig tjener denne offentlige institusjonen penger på å selge store datasett med bedriftsinformasjon kommersielt til ulike private selskaper, som så tilbyr dataene på nettportaler. Dette er langt mer detaljert og organisert data enn det Brønnøysundregistrene

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-11-1668>

selv legger ut offentlig. Blant portalene er for eksempel Bizweb, Proff.no og Purehelp.no, som alle lever av å levere tilrettelagt informasjon om regnskap, roller og annen vital informasjon om selskaper til allmennheten.

Portalenes offentlige nettsider kunne likevel ikke gi oss informasjonen om konkurser som vi ønsket oss: Utfyllende, søkbar og ubearbeidede data om konkurser, hvilke personer som var involvert, hvor mange ganger de har gått konkurs og selskapenes øvrige historikk.

Vi trengte rådata.

Vi tok derfor kontakt med et slikt selskap direkte og ba om et møte. Journalistisk virksomhet er unntatt fra personopplysningsloven² og Dagbladet følger det presseetiske regelverket i Vær Varsom-plakaten. Dette var to forhold vi understreket i møtet. Det ble ikke stilt noe krav fra leverandørens side, men vi forklarte at det for eksempel ville være fullstendig uaktuelt for oss å publisere personnumre i artiklene. I møtet ble det klart at de kunne selge oss store uttrekk av rådata for en overkommelig pris. Vi forklarte hva slags rådata vi ønsket å kjøpe.

Kort oppsummert ba vi om en liste med alle **personer** med alle typer **formelle roller** i alle **selskaper** som hadde gått **konkurs de siste fem år**. Det summerte seg til rundt 30 000 selskaper.

Blant de konkrete dataene var organisasjonsnummer på selskapene, fullt personnummer på personene, type roller og adresser for både næringsvirksomhet og bopel. Med disse dataene kunne vi identifisere sammenhenger mellom ulike selskaper, personer og adresser over tid.

Kvalitetssikring

Noen dager senere fikk vi den første datafila. Den inneholdt 166 573 rader og 33 kolonner med data og 30 000 selskaper. Det var egne kolonner for hvilken person som hadde hatt en rolle i en konkurs de siste fem årene, hva slags rolle vedkommende hadde hatt ved

Konkurs predikasjon LEV 170312 (Beskyttet visning) - Excel											
BESKYTTET VISNING Vær forsiktig - filer fra Internett kan inneholde virus. Hvis du ikke trenger å redigere den, er det tryggere å holde seg i beskyttet visning. Aktiver redigering											
A166573											
1	STATUS	STATUS DATO	ORGFORM	BESKRIV	ADRESSE	POSTNR	POSTSTED	POSTADRESSE	POSTPOSTNR	POSTPOSTSTED	
166552	Konkurs	20.08.2014	913738184	SCANDIAFILM AS	AS	Segelckes vei 2	2010 STRØMMEN	NULL	NULL	NULL	
166553	Oppløst	17.12.2013	993169196	FORUM SANDNES AS	AS	Holbergs gate 18	4306 SANDNES	NULL	NULL	NULL	
166554	Oppløst	07.10.2014	989194666	FRI TJOF AS	AS	Marcus Thranes gate 31	2819 GJØVIK	NULL	NULL	NULL	
166555	Oppløst	09.10.2012	936392954	BARLINDHAUG NORFICO AS	AS	Sjølundveien 4/6	9016 TROMSØ	Postboks 6154	9291 TROMSØ	9291 TROMSØ	
166556	Oppløst	18.06.2013	977207967	NERSTRANDA BOLIG AS	AS	Sjølundvegen 2	9016 TROMSØ	Postboks 6154	9291 TROMSØ	9291 TROMSØ	
166557	Oppløst	09.10.2012	983355625	BARLINDHAUG TEKNISKE ENTREPRISER AS	AS	Sjølundvegen 4/6	9016 TROMSØ	Postboks 6154	9291 TROMSØ	9291 TROMSØ	
166558	Oppløst	23.02.2015	999151329	TM HEST AS	AS	Thoenveien	1960 LØKEN	NULL	NULL	NULL	
166559	Oppløst	22.11.2016	988913766	DUEHOLM INVEST AS	AS	Lyngnesvegen 34	5354 STRAUME	NULL	NULL	NULL	
166560	Oppløst	21.11.2016	893763802	DUEHOLM CURAE AS	AS	Lyngnesvegen 34	5354 STRAUME	NULL	NULL	NULL	
166561	Oppløst	21.11.2016	997136098	ENVICO AS	AS	Lyngnesvegen 34	5354 STRAUME	NULL	NULL	NULL	
166562	Oppløst	17.02.2015	988698075	SOLSYSTEM AS	AS	c/o Informasjonskontroll AS Hvamsvingen 9	2013 SKJETTEN	c/o Informasjonskontroll AS Postbok	2026 SKJETTEN	2026 SKJETTEN	
166563	Oppløst	18.08.2015	991983503	METAFIL AS	AS	Torgeir Vraas plass 4	3044 DRAMMEN	Postboks 792 Brakerøya	3002 DRAMMEN	3002 DRAMMEN	
166564	Oppløst	15.12.2016	985833889	HASVÅG FRITID DA	DA	NULL	7746 HASVÅG	NULL	NULL	NULL	
166565	Oppløst	11.12.2015	970964915	DOVRE INVEST AS	AS	Storgata 70	8006 BODØ	Postboks 1107	8001 BODØ	8001 BODØ	
166566	Konkurs	02.10.2010	985229104	HOVLAND ELEKTRO AS	AS	Sagvågsbrekko 2 Elektrobygget	5410 SAGVÅG	Postboks 245	5408 SAGVÅG	5408 SAGVÅG	
166567	Oppløst	23.10.2013	938790345	AADNE UTVIK AS	AS	Uvikstrand 9	4262 AVALDSNES	NULL	NULL	NULL	
166568	Oppløst	13.01.2014	979722036	AKER STADION DRIFT DA	DA	Julsundv 14 Molde Stadion	6412 MOLDE	NULL	NULL	NULL	
166569	Oppløst	06.01.2016	998200342	MOCA CONSULT AS	AS	Skogsbakken 80	4319 SANDNES	NULL	NULL	NULL	
166570	Oppløst	26.10.2016	916287348	NORSK AKUTTMOTTAK AS	AS	Torget	8909 BRØNNØYSUND	NULL	NULL	NULL	
166571	Konkurs	24.09.2011	982788803	NORSK OMRÅDE TRANSPORT AS	AS	Jernbanevegen	4365 NÆRBØ	NULL	NULL	NULL	
166572	Oppløst	07.12.2016	996066967	ASIAN FOOD & LOUNGE AS	AS	Haugerudveien 19	1619 FREDRIKSTAD	NULL	NULL	NULL	
166573	Oppløst	23.05.2015	998770238	ASIAN INVEST AS	AS	Storgaten 16	3290 STAVERN	NULL	NULL	NULL	
166574											
166575											
166576											
166577											
166578											
166579											
166580											
166581											
166582											
166583											
166584											

² <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/lover-og-regler/personvernregelverket/personvern-vs.-ytringsfrihet/>

konkursåpningstidspunktet, organisasjonsnummer og navn på foretaket, bransjetilknytning, og en kolonne for hver av årene 2012-2017 som viste hvor mange konkurser vedkommende hadde vært involvert i, i disse årene.

Vi gjorde noen raske pivot-kjøringer, blant annet en liste over personene med flest konkurser de siste fem årene. Lista foran oss var det vi hadde jaktet på lenge.

Vedlagt under resultatet av kjøringen, en pivot-tabell i Excel, som oppsummerte antallet ganger navngitte personer hadde hatt roller i en konkurs de siste årene.

Dataene kom altså ikke direkte fra primærkilden Brønnøysundregistrene. Og som avis er vi selv ansvarlig for å kvalitetssikre data vi jobber med.

Derfor kjørte vi en rekke stikkprøver mot enkeltopplysninger på Brønnøysundregistrenes nettsider og andre portaler med selskapsopplysninger.

Etter kort tid fant vi noen omfattende avvik: I dataene vi hadde kjøpt stod flere personer oppført med for mange konkurser. Planen om å lage “50 på topp” fikk en bråstopp.

Når vi sammenlignet med andre baser, så vi at dataene vi hadde fått inkluderte både “konkurser” og “tvangsavviklinger”. Sistnevnte er også en form for konkurs, men med en annen årsak enn i klassiske konkurser. Mens en konkurs oppstår etter begjæring fra en kreditor som ikke får pengene eller som følge av at selskapet selv begjærer oppbud, oppstår en tvangsavvikling når selskapet ikke har overholdt sine lovpålagte plikter, eksempelvis med å levere regnskap eller å melde inn formelle roller. Da beslutter tingretten tvangsoppløsning av selskapet.

Radetiketter		Antall av Navn + fnr
07066		57
03106		50
21047	and	44
29066	shelm	42
03095	ane	39
21044		36
21047		35
22048	rene	33
19075	berg	31
02046		31
29108	okstad	30
22028	ad	30
06066	yth	30
18037	n	29
29015		27
25046	en	26
17056		25
28015		24
01086	by	24
29026	n	23
28097	nd Hansen	23
13113		23
14096		21
06055	Pay	21
29085	oft Pedersen	20
15034	rsen	20
09125		20
11016		20
02046		20
26017	arsen	19
17065	amm	18
29075		17
30075	Stormyr	17
17075		17
12126		17
15086		17
12077	ksen	17
07028	s-Hansen	17

Da beslutter tingretten tvangsoppløsning av selskapet. I begge tilfeller oppnevnes gjerne en bostyrer som har til oppgave å ivareta selskapets kreditorer og å se etter brudd på regler og mulige straffbare forhold. Det kan være grove og ulovlige forhold å finne i tvangsoppløsningsbo også, men konkurs og tvangsavvikling er altså to forskjellige ting.

Vi ba om et nytt møte med leverandøren, som gikk tilbake og gjorde nye kjøringer.

Analyse

Med de nye dataene i hus, gjorde vi rangeringer, pivottabeller og andre kjøringer i Excel for å hente ut blant annet:

- De 50 personene med flest konkurser
- Konkurser sortert på kjønn
- Konkurser sortert på geografi
- Konkurser sortert på bransjer

Den første kjøringen var den mest interessante: Vi fant flere personer som hadde gått konkurs flere titalls ganger.

Det er viktig å understreke at konkurs i utgangspunktet er en legitim måte å avvikle et selskap på, når selskapet ikke lenger er i stand til å ivareta sine økonomiske forpliktelser, altså når det er insolvent. Et sett med regler skal sikre at det begjæres oppbud i tide og at verdiene i et konkursbo fordeles rettferdig mellom kreditorer. Konkursinstituttet er en nødvendig sikkerhetsventil som gjør det mulig å satse i næringslivet - uten å bli sittende personlig ansvarlig for et selskaps forpliktelser til evig tid dersom det går galt.

Samtidig er det godt kjent at mange misbruker samfunnets tillit på dette området, og bruker ordningen med konkurs som et redskap til kriminalitet. Dette er folk som bevisst "stikker fra regningen" - med store tap for leverandører, forretningsforbindelser, private forbrukere og myndighetene, i form av tapte skatter og avgifter.

Dermed ble utfordringen å skille dem som sto bak kritikkverdige forhold fra dem som hadde gått konkurs av mer legitime årsaker. For eksempel kan en kjede-konkurs dra med seg en serie konkurser, uten at det skyldes forhold ledelsen rår over. Det er også slik at en som står bar tre-fire konkurser kan stå bak grovere lovbrudd enn en annen med eksempelvis seks konkurser. Dermed blir en liste over dem med flest konkurser ingen fasit over hvem som er "verst".

Vi måtte dypere ned i materien og kontaktet bobestyrere for å få boberetninger med mer detaljert informasjon. Ved behov snakket vi også med kilder innen politiet og næringslivet for å identifisere hvilke konkursgjengangere som var særlig interessante.

Vi satt igjen til slutt med en stor mengde dokumentasjon om personene som hadde gått konkurs flest ganger i Norge de siste fem årene. Denne oversikten ble publisert i en større 12-siders nyhetssak i Dagbladet Magasinet. I tillegg til å fortelle de til dels ukjente historiene om flere av personenes forretningsvirksomhet, publiserte vi en liste på 10 personer som vi identifiserte med bakgrunn, konkurs-rulleblad og hvilke sanksjoner de ble møtt med av samfunnet. På nett ble oversikten implementert som faktaboks i flere av nyhetssakene.

HER ER KONKURSRYTTERNE

Klikk deg igjennom vår oversikt over de mest aktive konkursrytterne.

KONKURSER
34

Lloyd Karl Kleivene
Alder: 60 år
Bosted: Grimstad

Kleivenes Prima-gruppe, eiendom og trelastindustri, ble slått konkurs i 2014 med krav på nesten 600 millioner kroner. Eieren er tiltalt for økonomisk utroskap for over 7,5 millioner kroner, bedragerier for over 68 millioner kroner, dokumentforfalskning, påvirkning av et vitne og underslag. Kleivene er ilagt konkursskandaler. Han nekter å ta stilling til tiltalen, hevder den er ugyltig og mener konkursene er bankenes skyld.

«- Hva er (navnet)s rolle?

- Enkelt sagt, nordmannen stjal pengene fra kreditorene.»

56-åringen erklærte seg uskyldig i anklagene, men kom med en interessant erkjennelse:

«- Hva tenker du om alle personene som sier de har tapt penger eller fått problemer på grunn av din måte å drive forretninger på?

- Når man er med på leken, må man tåle steken.»

Vi undersøkte også mannens forretningsvirksomhet på Gran Canaria, som viste at han nylig ble nødt til å selge en fasjonabel villa. Her fikk vi kontakt med personer via det lokale forretningsregisteret og den lokale telefonboken for nabolaget, der han hadde eid hus inntil nylig.

Å «åpne» et karanteneregister

Fremdeles visste vi ikke hvem som var idømt konkursskarantene. Det var viktig å vite det, fordi illeggelse av karantene sier noe om alvorret i saken. I arbeidet med "topp 50"-lista over Norges konkursgjengangere ønsket vi å sjekke om de var oppført med en aktiv konkursskarantene.

Hvem som har konkursskarantene står i et praktisk talt lukket register i Brønnøysundregistrene. Allmennheten har i prinsippet innsyn, men man kan bare få innsyn dersom man har vedkommendes personnummer. Slike numre er omfattet av stadig mer hemmelighold, og vanskelige for vanlige folk å skaffe. Så selv om registeret kunne vært nyttig, er det i praksis ubrukelig både for menigmann og for store innkjøpere av varer og tjenester.

Et konkret eksempel:

Dersom man ønsker å sjekke om snekkeren man vurderer å bruke har fått en konkursskarantene, må man i praksis spørre om hennes personnummer, sende det til Brønnøysundregistrene og vente noen dager. Vurderer man fire snekkere, tre rørleggerselskaper, to arkitekter, to flisleggere og tre murere til å bygge en hytte, er oppgaven i praksis uoverkommelig. Og skal man sjekke styrelederen og daglig leder i selskapet for å sikre seg om at økonomistyringen er god, så vokser jobben raskt.

I tillegg vil de fleste trolig håndverkere trolig vegre seg mot å gi vekk et fullt personnummer, fordi de opplever det som sensitiv informasjon.

For å sjekke, måtte vi altså sende inn personnummer til Brønnøysundregistrene. Fordi vi hadde et langsiktig mål om å be om innsyn i karantene, hadde vi eksplisitt etterspurt personnummer hos leverandør. Dataene lå allerede i datapakken fra leverandøren.

Først ringte vi Brønnøysundregistrene og fikk en gjennomgang av hvilke data de hadde liggende på dem som hadde fått karantene. De hadde blant annet navn, datoer for ikrafttredelse og heving. Deretter spesifiserte vi hva vi ønsket og ba om at de kjørte samtlige 50 fødsel- og personnumre gjennom systemet.

Brønnøysundregistrene fikk treff på 7 av de 50 personene i Konkurskaranteneregisteret, blant annet finansmannen Lloyd Karl Kleivene fra Grimstad, som senere ble kåret til “norgesmester” i konkurser i en av sakene i artikkelserien. Da vi så at denne innsynsbegjæringen gikk greit, begynte vi å resonnerer videre: Vi satt med en komplett oversikt over personnumrene til alle som hadde vært involvert i konkurser de siste fem årene. En konkurskarantene visste vi at varer maksimum to år.

Navn: LLOYD KARL KLEIVENE
Adresse: Gjørbrøndveien 68
Poststed: 4886 GRIMSTAD

Ved AUST-AGDER TINGRETT den 04.12.2017 ble det avsagt kjennelse om konkurskarantene for perioden fra 04.12.2017 til 04.12.2019, saksnummer: 14-145394KON-AUAG.

Karantenen er ilagt i forbindelse med konkurs hos:

Org.nr: 940 757 479
Navn: PRIMA INVEST AS
Adresse: Gjørbrøndveien 68
Poststed: 4886 GRIMSTAD

Kjennelsen innebærer at vedkommende er fjernet fra følgende verv:

Daglig leder	914 154 979 NOTIA AS
Styreleder	914 154 979 NOTIA AS
Daglig leder	914 114 918 NOTIA FOUNDATION AS
Styreleder	914 114 918 NOTIA FOUNDATION AS
Styreleder	940 757 479 PRIMA INVEST AS - Konkurs
Styreleder	989 228 277 PRIMAGRUPPEN AS - Konkurs

Med andre ord: Vi satt trolig på en liste der de aller fleste med karantene fantes, vi visste bare ikke hvem av dem de var.

Hadde vi navnene på alle med karantene ville vi langt lettere kunne identifisere “spennende” personer og konkurser å lage artikler om.

Skulle vi å sende hele listen til Brønnøysundregistrene? Ville de ha hjemmel i lov til å nekte en slik forespørsel?

Vi innledet en dialog med Brønnøysundregistrene om praktiske sider ved å be om innsyn i samtlige personnumre fra konkurser. Vi avtalte en kryptert oversending av dataene, med passordet sendt via en annen kanal.

Vår innsynsbegjæring til Brønnøysundregistrene innebar at vi sendte over rundt 20.000 personnumre fra vårt konkursermateriale. Registeret gjorde så en datakjøring mot registeret over personnumre med aktiv konkurskarantene. Etter kort tid fikk vi en liste med rundt 630 personer som var oppført med aktiv konkurskarantene.

Fordi matchingen var gjort på personnummer og ikke navn, visste vi at identitetene var korrekte.

Treffene tilsvarte mer enn 95 prosent av dem som hadde en aktiv karantene per mai 2018.

I tillegg til å at dette ga oss en god mulighet for videre research, sto vi nå også overfor en annen mulighet: Å publisere et helt register over så og si alle med aktiv karantene.

De rundt 630 karantenene var uten utløpsdato, og det ønsket vi innsyn i før vi gikk videre.

Vi måtte gå noen runder med Brønnøysundregistrene for å få utløpsdato på alle. Dette var opplysninger de ikke tidligere hadde gitt ut, og de mente i utgangspunktet at de ikke hadde

hjemmel i loven. Vi argumenterte med at det var lettere å fortløpende fjerne personer fra listene - dersom vi hadde utløpsdato.

Vi ønsket å hjelpe Brønnøysundregistrene med vurderingen og sendte følgende e-post:

“Vi viser til at vi, teoretisk sett, kan bestille den samme kjøringen med utgangspunkt i de samme personnumrene hver dag for å få bekreftet hvorvidt personene er aktive. Lovgivers intensjon er også tydelig på at man skal få opplyst hvorvidt en person har aktiv konkursskarantene – eller ikke. Dette indikerer således at det å opplyse om utløpsdato er fullt ut i tråd med lovgivers intensjon – nemlig ved at vi gjennom å få opplyst utløpsdatoen blir opplyst om hvorvidt vedkommende har aktiv karantene eller ikke. Den eneste forskjellen er at den teoretiske løsningen vil koste store summer, mens den praktiske vi foreslår vil være innenfor én levering.

Vi ber på denne bakgrunn pent om at Brreg vurderer spørsmålet om utlevering av utløpsdato”.

Kort tid senere fikk vi bekreftet fra Brønnøysundregistrene at de likevel ville gi ut utløpsdatoene. I en e-post bekrefter kommunikasjonsrådgiver Frode Nordfjellmark:

Dermed ble navnene utlevert fra Brønnøysundregistrene på nytt, med utløpsdato for karantenen.

Juridiske og etiske vurderinger

I god tid før vi fikk tilgangen til registeret, hadde vi tatt en runde på de juridiske og etiske sidene ved offentlig publisering av et register som identifiserer personer med konkursskarantene ved navn, fødselsår og hjemkommune. Myndighetene hadde selv valgt ikke å gjøre denne informasjonen allment tilgjengelig. Brønnøysundregistrene er pålagt strenge begrensninger på hva de kan gi ut. Og det er åpenbart at å bli listet opp i et åpent konkursskaranteneregister på internett er en belastning for dem det gjelder.

Dagbladets advokat mente vi ikke begikk noen lovbrudd ved å publisere det. Hvem som har aktiv karantene skal ifølge aksjeloven være åpent for “enhver”³

Det er altså offentlig informasjon. Denne vurderingen bidro til at vi startet arbeidet med å få ut hele registeret, og planlegge en publisering av registeret på egen kjøp.

Juristens anbefaling var å gi uttrykkelig informasjon om at dette var et øyeblikksbilde, og å finne et system for å fjerne navn etter en viss tid, ettersom karantener jo utløper.

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1993-08-23-824>

[Trykk her](#) for å lese mer om hvordan vi gikk frem for å finne navnene, og hvorfor vi velger å gjøre dem offentlige.

Les alle artikler i Dagbladets «KONKURSSERIEN» [her](#).

KONKURSREGISTERET

Søk i oversikten under for å sjekke hvem som har konkursskarantene i ditt område. Trykk «fylke» for å se listen over karantener i ditt fylke, søk etter et bestemt navn, eller søk etter din kommune.

Dagbladet gjør for ordens skyld oppmerksom på at navnene i oversikten vil bli tatt ut etter hvert som karantenene løper ut, og merket «karantene utløpt».

Søk på fylker

Akershus	Aust-Agder	Buskerud
Finnmark	Hedmark	Hordaland
Møre og Romsdal	Nordland	Oppland
Oslo	Rogaland	Sogn og Fjordane
Telemark	Troms	Trøndelag
Vest-Agder	Vestfold	Østfold
Ukjent bosted	Vis alle	

...eller

Q Søk navn...

...eller

Q Søk kommune...

PERSON NAVN	FØDT ÅR	KOMMUNE	FYLKE	UTLØPSDATO KARANTENE
Andersen, Per	1968	Oslo	Oslo	12. feb. 2019

Viktige argumenter for at vi valgte offentlig publisering:

- Vi publiserer offentlig informasjon (etter loven).
- Vi hadde skaffet oss innsyn i alle opplysningene på lovlig måte.
- Stortinget hadde allerede gjort et intensjonsvedtak om at karanteneregisteret skal åpnes.
- Samfunnets behov for å beskytte seg mot konkursgjengangere veier tyngre enn belastningen publiseringen påfører den som har en karantene.
- Mye av den kriminaliteten bostyrere finner i konkurs-selskaper henlegges av i politiet. Når risikoen for å bli tatt er svært liten er åpenhet viktig bolverk mot ny kriminalitet.
- Konkursrådet foreslo allerede i 2003 å legge karanteneregisteret åpent på nett, en ordning som Storbritannia har praktisert i mange år.

Vi publiserte også vår begrunnelse for offentliggjøring av disse navnene⁴. Vi tok videre en prinsippbeslutning på å fjerne utløpte karantener etterhvert som de løp ut.

Publiseringen av registeret var svært godt lest. Flere lokalaviser benyttet nå anledningen til å omtale konkurskarantener i sine nedslagsfelt (vi registrerte blant annet lokale saker i Akershus amts tidende, Tidens Krav, Fremover, Fredrikstad Blad, Glåmdalen, som var basert på Dagbladets konkursregister).

Det er gode argumenter for at det også bør gis innsyn i historiske karantener. Det er viktig informasjon for mange å vite om en aktør har hatt tre karantener siste seks årene for eksempel, selv om vedkommende nettopp har gått ut av sin tredje karantene.

Men det er forskjell på å kunne få innsyn, og det å publisere på nett (til evig tid) at man har hatt en karantene. Vi ønsket derfor ikke å ha liggende karantener på Dagbladets sider når de var utløpt.

Hjemmelaget «avpubliseringsrobot»

Dagbladet har ikke hatt som intensjon å lage et permanent, oppdatert register. Vi ønsket å gjennomføre dette som ledd i et journalistisk prosjekt, der vi håpet å bidra til mer åpenhet for fremtiden.

Utvikler Ola Strømman laget derfor en «avpubliseringsrobot», som fortløpende fjerner personer etterhvert som karantenen deres utløp.

Lista inneholder navn, fødselsår, kommune og fylke, samt utløpsdato for karantenen.

Den søkbare løsningen på nett, der man kan bla gjennom alfabetisk, søke geografisk eller søke på navn.

Registeret finner du her: <https://www.dagbladet.no/nyheter/offentlig-for-forste-gang/69857227>

⁴ <https://www.dagbladet.no/kultur/derfor-navngir-vi-konkursgjengangerne/69872705>

Det som skjer deg nærmest er det mest interessante. Derfor var det viktig at man kjøpt kunne sortere på navn eller sted. Fylkesoversikten er lett tilgjengelig med bare ett klikk, i tillegg er det mulig å søke lett i navn og kommune. De tre kolonnene er også sorterbare. All filtrering og utskrivning skjer med enkle javascript.

Da artikkelen først ble publisert var det en ren utlisting i html hvor personer ble anonymisert med javascript etter hvert som karantenetiden gikk ut. Det viste seg at søkemotorene indekserte hele tabellen når denne metoden var valgt og man fikk søketreff utenfra på navn vi forsøkte å anonymisere. Vi mistet da vår mulighet til å håndtere lista som vi ville.

Nytt grep ble da å legge listen inn som et data-objekt som så igjen fylte karantenelista. Excel-arket ble konvertert til et json-objekt som javascriptet lett leser. En effekt av dette er at ingen personer indekseres noen gang og vi slipper å følge med på søkemotorer for å se om navn slippes ut. Ved å legge alle data rett inn i koden opprettholdt vi også kraften i søket, det er ingen ny lasting eller annen http-trafikk når man filtrerer innholdet.

Artikkelen lastes som default inn med konkursskarantener fra Oslo fylke (det er dette man ser når man går inn på listen). Dette fordi sannsynligheten for at en leser er i Oslo er større enn i andre fylker. Vi sjekket om andre tjenester på Dagbladet enkelt kunne hjelpe oss med posisjonering av leser, men når det ikke var tilfelle lot vi det være.

Oppføringer hvor karantenetiden er utløpt merkes med «*karantene utløpt*» og fødselsår settes til «-». Det vil si at på det tidspunkt karantenen utløper vil lista ikke inneholde navn. Den dagen alle karantenene er utløpt vil bare en “kommuneliste” stå tilbake.

Ut i felt og gode tips

Prosjektet om konkursgjengangerne har ikke bare foregått i regnearkene. Vi har kartlagt personers aktiviteter i flere europeiske land og intervjuet lokale myndigheter, intervjuet dem der, intervjuet ofre, inspektører i Arbeidstilsynet i flere landsdeler og besøkt byggeplasser.

«Skyggemaleren»

Underveis fikk vi tips om en straffedømt mann med livslangt næringsforbud var å se i en ledende rolle på en kommunal byggeplass i Oslo. Vi reiste ned og kunne raskt dokumentere hvordan han organiserte arbeidere og hadde en ledende funksjon. Det viste seg at mannen hadde inngått en millionavtale om å utføre malearbeider på hus i Oslo som eies av kommunen.

Slikt arbeid stred mot ordlyden i næringsforbudet mannen var ilagt få år tidligere, etter at han innrømmet hvitvasking av over 50 millioner kroner.

Avsløringene ble til artikkelen “Skyggemaleren”⁵, som også satt startskuddet for serien og utløste en politisk debatt om Brønnøysundregistrenes hemmelighold av slike næringsforbud – og (i praksis) konkursskarantener.

⁵ <https://www.dagbladet.no/nyheter/skyggemaleren/68976727>

Gjennom bakgrunnssjekker, innsynsbegjæringer og intervjuer med aktører på byggeplasser i Oslo, greide vi å dokumentere virksomheten til to aktører med en frynsete merittliste fra byggebransjen, som i prinsippet ikke skulle styre med slik næringsvirksomhet. De hadde begge sluppet til på en kommunal byggeplass - til tross for det kommunen selv mente var streng kontroll. Mannen med konkursskarantene hadde prøvd seg først, men ikke maktet å levere varene. Dermed formidlet han oppdraget videre til mannen med livsvarig næringsforbud.

I arbeidet med saken møtte vi også offentlige og private oppdragsgiveres fortvilelse over at det - på grunn av det tidligere omtalte hemmeligholdet - ofte ikke var mulig å undersøke om en person hadde næringsforbud eller karantene. Avsløringen var den direkte foranledningen til Stortingets intensjonsvedtak om å åpne karanteneregisteret. Forslaget kom fra Arbeiderpartiet og fikk bred tilslutning under behandlingen av statsbudsjettet:

“Vedtak 320

Stortinget ber regjeringen sørge for at informasjon om konkursskarantene blir offentlig tilgjengelig, og vurdere om det er annen informasjon om lovbrudd som er relevant for næringsvirksomheten som bør gjøres offentlig tilgjengelig.’⁶

I etterkant fikk vi et tips om at Skatteetaten var fullt klar over at den aktuelle mannen med næringsforbud var i en ledende rolle på den kommunale byggeplassen. De hadde derimot ikke sagt noe til kommune. De henviste til taushetsplikten. Saken vakte stor interesse ved publisering. Den skapte en ny debatt om det offentliges manglende verktøykasse i kampen mot arbeidslivskriminalitet og brudd på karantener⁷.

Statlig eiendom

Etter at vi publiserte artikler om personer som begikk ulovligheter fikk innpass i byggenæringen, fikk vi tips om at personer som utførte maleoppdrag på Slottet, hadde vært i politiets søkelys. Det utløste omfattende undersøkelser fra vår side. Til slutt avslørte vi hvordan Slottsforvalteren ved hoffet hadde vært kjent med at eier/daglig leder og en ansatt i selskapet som fikk maleoppdrag på Slottet for 6,9 millioner kroner i offentlige midler, samtidig var under etterforskning for økonomisk utroskap. Flere forhold var da allerede erkjent. De to fikk senere henholdsvis en bot på 25 000 kroner og en dom for forholdene. Mens vi researchet artikkelen stilte flere spørsmål til Slottet, som aldri ble besvart. Dagen før saken kom på trykk valgte Slottsforvalteren å fratre sin stilling. Selv om saken ikke handlet om konkurser, var den et eksempel på at offentlige midler havnet hos personer med litt i baggasjen.

⁶ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=69751>

⁷ <https://www.dagbladet.no/nyheter/skatteetaten-visste-at-straftedomt-maler-jobbet-pa-kommunens-byggeplass---sa-ikke-fra/69196920>

Flere metoder og saker

Proxy-konkurs

I databasen kom vi over en person med mange konkurser, som vi ville undersøke. Vi hentet inn boberetninger og fant i alt 21 konkurser der mannen var involvert i ansvarlige roller. Da vi så nærmere på datoene for når han trådte inn i selskapene som styreleder og daglig leder, var det svært ofte kort tid før konkurs inntraff.

Tok han støyten for de egentlige eiere og styreledere, slik at andre kunne gå fri fra eventuell straffeforfølgning og sanksjoner?

En gjennomgang av boberetninger fra 16 konkurser der han var involvert, hans to konkursskarantener og fem straffedommer for økonomiske forholdt fortalte at han hadde vært involvert i flere omfattende konkurser med store, udekkede tap. Flere ganger stod 72-åringen ansvarlig i konkurser der det var mistanke om ulovligheter. Mannen hadde blant annet overtatt selskaper fra aktører som vi fant ut at var, eller senere ble, dømt for økonomisk kriminalitet.

Men 72-åringen var gått helt under radaren i offentligheten.

Konkursene hadde ført til store økonomiske tap både for enkeltpersoner, leverandører og for staten. Borapportene viste at det var kommet inn krav på nærmere 18 millioner kroner.

- Han har drevet, og driver fortsatt, en spekulativ virksomhet gjennom å involvere seg i selskaper som allerede skulle ha meldt oppbud, konstaterte advokat Owe Halvorsen i sin innberetning til Nedre Romerike tingrett i 2017.
- Det er en merkelig praksis å skulle lempe forskjellige selskaper som ligger dårlig an, over til en som mangler forretningskapasitet og kompetanse, sa Halvorsen senere i et intervju med Dagbladet.

Selv om bobestyrerne kunne se at det ikke nødvendigvis var denne mannen som var hovedansvarlig for misligheter i selskapet, var det sjelden nok penger i boet til å fortsette undersøkelser som kunne slå fast hvem som var de reelt ansvarlige. Etter mange forsøk fikk Dagbladet til et intervju med 72-åringen.

- Jeg gikk inn som en avviklingsleder, sa mannen om et av selskapene han gikk inn i før konkursen.

- Hvordan skjer det? Ringer de til deg og spør?

- Ja, og så tar jeg kontakt med disse og prøver å få til en dialog med kreditorene. Noen ganger får jeg beskjed om at selskapet bare skal avvikles. Så viser det seg at det faller lik ut av skapet som det ikke blir informert om – og som ligger langt tilbake i tid. En del av disse selskapene har mange eiere, sa han i intervju med avisa.

Artikkelen ble hetende “Konkursrytter til leie”⁸: «I kulissene bak kjente kriminelle opererer den hittil anonyme konkursrytteren (navn). Han lar seg leie ut til selskaper på vei til skifteretten.»

Prokura og stråmenn

Ut fra konkursmaterialet vårt fant vi blant annet “Norgesmesteren” i konkurser siste fem år og vi kunne rangere dem med flest konkurser. Via boberetninger, dommer, kjennelser og spredte avisoppslag fant vi fram til ofre for virksomheten til konkursverstinger - folk som hadde tapt penger og var lurt. Dette gjorde vi journalistikk på, der vi startet med en hovedsak i Magasinet, den het “Konkursrytterne” på nett (se publikasjonslinker) og “Gjengangerne” på papir (se vedlagt pdf).

En rød tråd i serien var å vise hvordan næringsdrivende som ble idømt konkurskarantene og/eller hadde deltatt i konkurser med store tap for investorer og staten fortsatte med tvilsom forretningsdrift, til tross for karantene. En av måtene man kan fortsette å ha kontrollen i selskaper på tross karantene, er ved å ha prokura, altså ved å svare økonomisk for selskapet. Prokura er ikke omfattet av karantene-sanksjonen. Man kan også drive fritt med gamle selskaper, dersom karantenen bare omfatter forbud mot nye verv. Eller man kan drive i utlandet.

Gjennom å se på overlappende hjemmeadresser mellom dem med karantene og nye styremedlemmer, var det også lett å anta at bruken av stråmenn utbredt.

Vi valgte å fokusere på denne problemstillingen samtidig som vi publiserte «Dagbladets Konkursregister». Vi presenterte historien om hvordan en [sterkt kritisert konkursrytter markedsførte motorsykkelturer til USA](#) samtidig som han hadde konkurskarantene. Vi kunne dokumentere historien ved å undersøke hvem som eide web-domenet som motorsykkelturene ble markedsført fra, og ved å innhente firma-attest fra Brønnøysundregistrene til dette selskapet.

Vi kunne da dokumentere at konkursrytteren ikke bare var kontaktperson på selskapets nettsider for motorsykkelturene, men også at domenet sto registrert på et selskap han hadde prokura i, og som for øvrig var kontrollert på papiret av hans samboer. I samme sak uttaler Knut Ro, lederen av det norske offentlig oppnevnte Konkursrådet, følgende:

- Jeg tror ikke noen har tenkt på hvilket utslag dette gir for personer med konkurskarantene. Jeg har i alle fall ikke vært bevisst på det. Dette synes jeg absolutt noen bør se på.

To dager senere gikk stortingspolitiker Arild Grande fra arbeids- og sosialkomiteen ut i Dagbladet. I intervjuet [«rydd opp i svineriet - bandittene må tas»](#)⁹:

⁸ <https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursrytter-til-leie/69772993>

⁹ <https://www.dagbladet.no/nyheter/rydd-opp-i-svineriet-bandittene-ma-tas/69878159>

- Vi må stanse dem som benytter stråmannsvirksomhet for å undergrave de offentlige registrene og videreføre sin illegale virksomhet. Det er liten tvil om at loven også på dette punktet må strammes betydelig opp.

Storings-ansatt med konkursskarantene

Da vi lette etter interessante navn i vårt egenutviklede, nyetablerte konkursskaranteneregister, måtte også vi starte litt «på scratch». Vi satt på mye research om mange personer, men på listen vi hadde fra Brønnøysundregistrene dukket det også opp navn vi ikke hadde kunnskap om fra før.

Vi tok for oss lista, og brukte ganske enkelt Google-søk for å se om det kunne dukke opp interessante opplysninger knyttet til personene. Det var et slik Google-søk som skulle ga treffet som ledet til saken vi ikke hadde hatt fantasi til å forestille oss. Vi fant ut at et av navnene var likelydende med Stortingets prosjektleder for det skandaliserte tunnelprosjektet inn til de folkevalgte nye garasje i Oslo sentrum. Kunne det være samme mann? Nærmere research levnet ingen tvil – det var den samme mannen som hadde konkursskarantene, en karantene han faktisk hadde fått mens han ledet prosjektet på Stortinget.¹⁰ Vi skriver blant annet i artikkelen:

“Han hadde ansvar for Stortingets mye omtalte tunnelprosjekt. Et prosjekt som skulle ende med en budsjettsprekke på 149 millioner, hvorav minst 66 millioner kroner av overskridelsene skjedde under hans ledelse.

Det svært få har visst om, er at (navnet) fra Flatanger fikk konkursskarantene mens han var Stortingets prosjektleder for utbyggingen av tunnelen. Dette kom først fram da Dagbladet i helga avslørte en hittil hemmeligstemplett oversikt over 638 personer i det såkalte «Konkursregisteret». (Navnet) fikk konkursskarantene juli 2016 etter beskyldninger om en rekke kritikkverdige og mulig straffbare forhold, blant annet tapping av et selskap før konkurs.”

Saken ble løst i tett samarbeid med to reportere på politisk avdeling i Dagbladet.

Artikkelen kom kort tid etter saken om konkursrytteren som solgte motorsykkelturer til utlandet, og disse to avsløringene førte ny politisk debatt på Stortinget¹¹. Arbeiderpartiet fremmet følgende forslag under budsjettdebatten:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet gjennomgang av reglene ved konkurser for å sikre at reglene om konkursskarantene er effektive, at straffenivået er tilpasset lovbruddenes alvorlighet og at innsyn sikres både for forbruker og myndigheter.»

Forslaget falt med liten margin på Stortinget, der det parlamentariske grunnlaget til regjeringen stemte mot. Dagbladet er kjent med at sentrale posisjonspolitikere likevel jobber

¹⁰ <https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursgjenganger-var-sjef-for-stortingets-skandale-tunnel/69896387>

¹¹ <https://www.dagbladet.no/nyheter/stortinget-ba-regjeringen-oute-konkursryttere---ingenting-har-skjedd/69902890>

videre med problemstillingen knyttet til at konkursryttere med aktiv karantene likevel kan kontrollere et helt aksjeselskap gjennom prokura.

Vi har også funnet frem til en rekke andre saker i materialet vårt som fortsatt ikke er avsluttet. Det vil komme flere saker som følge av databasen vi har bygget opp. Ett av flere prosjekter vi jobber med er sammenstilling av data fra karanteneregisteret med oversikter over leverandører til offentlig sektor. Dataene vi har samlet inn (som jo er mye mer omfattende enn det som er publisert i registeret på nett) er for oss en "Sareptas krukke" av nye saker, og vil være viktig fremtidig journalistikk på konkursområdet.

Konsekvenser

- Flere konkursgjengangere er avdekket.
- Journalistikken har dokumentert de negative konsekvensene av hemmelighold omkring konkurser, karantener og næringsforbud.
- Dagbladet har gjort konkursskaranteneregisteret tilgjengelig for folk flest for første gang. Det har også vært stor pågang med søk.
- Lokale medier har benyttet konkursskaranteneregisteret til å gå videre på virksomheten til lokale aktører.
- Debatt og vedtak på Stortinget. En pågående prosess i Regjeringen om hvordan allmennheten skal sikres tilgang til konkursskaranteneregisteret. Debatt på Stortinget om hvorvidt konkursryttere skal få lov til å inneha prokura.

Etterord

Vi har også funnet frem til en rekke andre saker i materialet vårt som fortsatt ikke er avsluttet. Det vil komme flere saker som følge av databasen vi har bygget opp. Ett av flere prosjekter vi jobber med er sammenstilling av data fra karanteneregisteret med oversikter over leverandører til offentlig sektor.

I SKUP-sammenheng hører man gjerne et ordtak om at «vi deler metode, men konkurrerer om sakene». Med offentliggjøringen av «Dagbladets konkursregister» tok vi dele-kulturen et steg videre. Rett etter offentliggjøringen gikk vi ut med publiseringen i et [intervju med journalist-nettstedet Medier24](#). Her uttalte en av journalistene bak arbeidet:

«Vi skal jobbe på spreng for å lage gode saker ut fra det materialet vi har, og så håper jeg på knallhard konkurranse i dagene som kommer. Dette er et unikt verktøy for journalister i alle varianter - både for lokal- og regionalpresse, fagpresse og de nasjonale mediehusene».

I denne metoderapporten har vi beskrevet hvordan vi ved hjelp av tilgang til store datasett, berapporter, og ved å intervju konkurs-ofrene såvel som konkursrytterne, kan synliggjøre konsekvensene av konkurser. Med utgangspunkt i konkursregisteret er dette en øvelse som garantert vil gi gode saker for både nasjonale og regionale medier.

Oversikt over publiserte saker.

Skyggemaleren:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/skyggemaleren/68976727>

Skatteetaten visste at straffedømt maler jobbet på kommunens byggeplass:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/skatteetaten-visste-at-straftedomt-maler-jobbet-pa-kommunens-byggeplass---sa-ikke-fra/69196920>

Flertall på Stortinget for å oute konkursryttere:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/flertall-pa-stortinget-for-a-oute-konkursryttere/69148826>

Kommentar: Konkursspøkelsene:

<https://www.dagbladet.no/kultur/konkursspokelsene/69124672>

Konkursregister til ingen nytte:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursregister-til-ingen-nytte/69082468>

Han er norgesmester i konkurser:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/han-er-norgesmester-i-konkurser/69617430> (PLUSS)

Konkursrytterne (Magasinet):

<https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursrytterne/69602148> (PLUSS)

Han er konkurskonge i dyrebutikker:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/han-er-konkurs-konge-i-dyrebutikker/69620758> (PLUSS)

Hanne (36) tapte millioner da utbyggeren gikk konkurs. Nå sitter hun ruinert igjen:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/hanne-36-tapte-millioner-da-husbyggeren-gikk-konkurs-na-sitter-hun-ruinert-igjen/69637050> (PLUSS)

Slik unngår du håndverkermarerittet:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/ekspertenes-tips-slik-unngar-du-handverker-marerittet/69643355> (PLUSS)

Slik beskyttes konkursrytterne:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/slik-beskyttes-konkursrytterne/69632880>

Slik skal de ta konkursrytterne:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/slik-skal-de-ta-konkursrytterne/69680958>

Slik opererer byggebandene. Vidar mottok drapstrusler:

<https://www.dagbladet.no/tema/slik-opererer-byggebandene-vidar-48-mottok-drapstrusler/69674320> (PLUSS)

Konkursrytter til leie:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursrytter-til-leie/69772993> (PLUSS)

Har konkursskarantene til 2019 - driver business likevel:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/har-konkursskarantene-til-2019---driver-business-likevel/69803618>

Derfor navngir vi konkursgjengangerne:

<https://www.dagbladet.no/kultur/derfor-navngir-vi-konkursgjengangerne/69872705>

.

Nå kan du søke i konkursregisteret – offentlig for første gang:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/offentlig-for-forste-gang/69857227>

Rydd opp i svineriet – bandittene må tas:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/rydd-opp-i-svineriet-bandittene-ma-tas/69878159>

Konkurs gjentatte ganger – var sjef for Stortingets skandaletunnel:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/konkursgjenganger-var-sjef-for-stortingets-skandale-tunnel/69896387>

Malermester var under etterforskning - firmaet hans fikk oppdrag verdt 6,9 mill på Slottet:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/malermester-var-under-etterforskning---firmaet-hans-fikk-oppdrag-verdt-69-mill-pa-slottet/69737272>